

7

8

9

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

МЕРГЪЯМАТЛУ РЕГЪИМЛУ АЛЛАГЪДИН ТІВАРЦІЕЛДИ

12- Рабиу-ль-Авваль Мугъаммад Пайгъамбар () хайи югъ я

Тебрик

Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадин руководствомин ва гъакъни къилди жуван патай за квез Аллагъ-Таалади халкъ авур махлукъа-трикай виридалайни хъсанди тир Мугъаммад Пайгъамбар () хайи югъ му-баракзава.

Пак Къуръандин аятдай аквазвайвал, Мугъаммад Пайгъамбар () Ал-лагъди кве дуьнья патални мергъямат яз ракъурнава. Гъавилай гъадан уьмметдикай хъуни чун къадар авачир къван шадарзава.

Пайгъамбарди () лагъанва: "Къияматдин юкъуз гъар сад вичиз гзаф крани касдихъ галаз къарагъда". Къуй Аллагъди и Пайгъамбар хайи вацра адахъ чи кранивал гена ни артухаррай!

Пайгъамбарди () гъакъни лагъанва: "Зун инсанрин къилихар къени авун патал ракъурнавайди я". Къуй Аллагъди и вацра чи къилихар хъсанар ва абур Пайгъамбардин

() къилихрив мукъва авурай!

Къуй Аллагъди чун Къияматдин юкъуз Мугъаммад Пайгъамбардин () шафаатдик акатдайбурукай авурай!

За Аллагъдиз Мугъаммад Пайгъамбар () хайи баркалуу Рабиу-ль-Ав-валь варз вири мусурманар патал берекатлуди хъун патал дуьа ийизва.

Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадин председатель, Муфтий Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ

Пайгъамбардин () мавлиддикай фикирар

Гъурметлу тир стхяр ва вахар! Чна квез чи Мугъаммад Пайгъамбар () дидедиз хъайи пак варз (Рабиу-ль-Авваль) алукуьн рикъин сидкъидай тебрикзава.

Чаз малум тирвал, гъа и пак вацран 12- югъ (ислен) чи играми Мугъаммад Пайгъамбар () хайи югъ я. Алай йисуз и югъ мартдин февралдин вацра къейдда. Гъа ик, чи играми Пайгъамбар () хайи йифез мавлид (яни хайи йиф) лугъуза. Ам чаз виридалайни багъа йиф я. Гъаниз килигна и йифиз ва и вацра къилай-къилиз мавлид келун, гъакъ мавлидар авун гзаф хъсан яз гъисабзава. Лугъун лазим я, мавлидиз талукъ яз еке их-тилатар, жуьреба-жуьре фикирар ава. Бязибуру - им бидъа, яни цийи-вал, ягълмишвал яз гъисабзава. Амма Аллагъдин рекъел алай чехи пай али-рин фикирдалди мавлид кутугай, Исламди хъсан яз гъисабзавай мярекат я.

Инал ихътин сулар арадал къезва:

1. "Мавлид" тивар мус арадал атана ва ам къейд ийиз мус баш-ламишна?

2. Шариатди мавлиддин гъакъиндай вуч лугъуза, и серенжем адан къанунрихъ галаз къазвана?

3. Мавлиддикай авай хийир?

4. Мавлидар ийидайла инсанри ахъайзавай гъалатлар гъихъ-тинбур я?

Жавабар ихътинбур я:

1. Машгъур алим, гъадисрин имам Гъафиз Сахавиди кхъизвай-вал, мавлид келун патал ачухдиз (официально) кватI жез Мугъаммад Пайгъамбардилай () гуьгъуьниз пуд лагъай несилдин девирда башламиш-на ("Иъанатут-Талибин" ктабдиз килиг - 3-томдин 60- чин).

Идалай гуьгъуьниз 6 - несилдин девирда мусурманрин халиф Малик Музаффар (Ирбилдай тир) гъар йисуз мавлидиз 300 >> 2

Ревизия имам Магъдиди вичи ийида

Имамрин Советдин заседанидал Дагъустандин Муфтий Агъмад-гъажи Абдулаеван рахунар

Агъмад-гъажи Абдулаев: «Исламдиз зарар гун – им вири инсаниятдиз зарар гайи мисал я...»

Диндин идарада Дагъустандин алимрин Советдин машгъур ва авторитетлу клуьд алимдикай ибарат тир Президиум кардик ква. Адан председателни Чиркейдай тир гуьрметлу шейх Саид-афанди я. И мукъвара Президиумдин Заседание кыле фена. Агъадихъ чна виче и мярекатдин кылин къарарар ва несигъатар авай Дагъустандин Муфтий Агъмад-гъажи Абдулаеван рахунар гузва.

Сад лагъайди: Гъар са райондин имамди пуд вацран къене райондин гъар са хурел къил чугуна кранда. И карни хурер а къвалахзавай имамрин къвалах ахтармисун патал ийизвайди я. Къе имамри келзавай вязейрин метлебувилиз, абурун важиблувилиз ва дуьз келуниз кетлен фикир гана кранзава. Къе 90-йисар туш, гъалатлар авурла абур туьклуьр хъийидай кас авачир вахтар. Къе хейлин инсанриз Исламдай лап тамам чирвилер ава. Гъаниз килигна, райондин имам хурериз физ анра ардал къезвай месэлаяр гъялуниз фикир гана кранда. Месэлаярни гъар жуьрединбур хъун мумкин я. Месэла, райондин имамдин иштираквал аваз гъялдайбур ва гъа икI мад. Хурьуз атанмазди мигъабдал хкаж хъана инсанрин вилик рахун лазим къезвач. Сифте хурьун имамди ийизвай вяздиз яб гана кранда, ахпа капI, азкарар гъикI ийизватIа килигна кранда. Ахпа жемьадихъ галаз гуьрушмиш хъана кранда. Къилинди, жемьадиз яб гун ва адан теклифар кваз къун я. Им Президиумдин сад лагъай теклиф я.

Къвед лагъайди: Гъар са чкада тухузвай къвалах анин администрациядин къилихъ галаз алакъада аваз тухвана кранда. За куьн идан гъакъиндай гъавурда твада. Администрациядин къилериз ва мерриз, санал къачурла, Исламдай ахътин артух чирвилер авач. Гъаниз килигна абур чна къил кутур хейлин чи мярекатар акъвазарзава. Са хурь, месэла, дараматни маса вири шартлар аваз аваз чкадин администрация ана медресе ачухуниз акси хъана. Чна ахътин гъакимрихъ галаз женг чугъадач. Ахътин кранриз Алагъ-Таалади Вичи къимет гуда. Анжах чна тухузвай кранриз къавурда чкадин администрация гъавурда туна кранда, абурухъ галаз гуьрушмиш хъана кранда, чаз вуч ийиз кранзаваIа абуроз къалурна кранда. Гъакъ хъайила къвалахни вилик фида.

Пуд лагъайди: Чкадин телевидение ишлемишун гзаф важиблу кар я. Гъар са районда къвед-пуд каналди къвалахзава. Аллагъ-Таалади чаз ганвай и нямет инсанар Исламдин гъавурда тун патал ишлемишна кранда, эдебсуз шикилриз килигун патал ваъ. Эфирдиз гудай материал авачIа, ам «Махачкала-TV», «Чиркей-TV» ва «Домашний» тивар алай телеканалривай тIалабиз жеда. Са къадар пердачаяр чи Диндин идарадайни къачуз жеда. За фикирзавайвал, гъич садани квез ихътин материалар це лагъайла, ваъ лугъудач. Чкадин телевидение авачир чкайра ам кардик кутаз чалишмиш хъана кранда.

Къуд лагъайди: Вязер келдайла, мискъиндиз атанвайбур абурун гъавурда гъатунихъ еке метлеб ава. Имамди кватI хъанвайбурун чирвилерин дережадиз фикир гана кранда. Абур гъавурда акъадайвал лагъана кранда. Имамри аятарни гъадисар гъизва, ахпа касни >> 3

Рабиу-ль-Авваль варз

Рабиу-ль-Авваль вацран 12-йиф чи рикI алай Мугъаммад Пайгъамбар хайи йиф я. Ам мусурманар патал, Лайлату-ль-Къадрдин йифе-лай алаатайла, виридалайни багъа йиф я. И йифиз мавлидар келун, анра Мугъаммад Пайгъамбардин тариф авун, адан кетленвилерикай, муьжизатрикай ва артухвилакай ихтилатар авун еке суваб кар я.

Аллагъ-Таалади Мугъаммад Пайгъамбардиз алааматар (муьжизат) къалурдай бажарагъ гана.

Адан виридалайни еке муьжизат - им пак Къуръан я. Къвед лагъай муьжизатни - им вири рекъерай инсандин уьмуьрдин кодекс тир Шариат я.

Инсандин акъулдивай ахътин кодекс - вири вахтариз вири халкъариз хас тир Шариат хътин къанун - къатIуз хъун мумкин туш.

Мугъаммад Пайгъамбардихъхейлин маса муьжизатарни ава. Месэла, ада цава авай варз са ишарадалди кве пад ийидай; адан гъиле авай гъвечIи къванери Сад Аллагъдиз тасбиъ гъидай; ада вичин тупIарай авахъзавай целди санлай къушун тухардай; адан дуьадилай гуьгъуьниз Джабира (р.а.) гъазурай са тIимил хурек санлай къушундиз бес жедай. Идалайни гъейри, аскерри тIурдалай гуьгъуьнизни ам тIимил жедачир; ада мунафикърин чинебан сирер физвай хиялар келдай; ада гележегда къилел вуч къведатIа виликамаз лугъудай, ада лагъайвал женни ийидай, абур инсанрин къилел исятдани къезма; ада минбардай хъиз вязер келзавай чкадал алай кранчI шехъдай; ам Аллагъдин векил тирдан гъакъиндай чагъа аялини гъайванри шагъидвал авунай.

Вири и ва маса алааматар гзаф инсанриз чпин вилералди акурбур я. Абур Мугъаммадан пайгъамбарвилерин рекъин шагъидвал ийизва.

Исламдиз аксибуруз, адахъ тежер хътин акъул-камал авайди, общественный деятельин ва полководецвилдин зурба бажарагъ авайди, гъич садахъни авачир маса алакьунар авайди лугъун тавуна акъвазиз жезвачIани, ам пайгъамбар тирди хиве къаз кранзавач.

«...ВА АШГЪАДУ АННА МУГЪАММАДА-Р-РАСУЛУЛЛАГЪ»

«Зун рагъмет яз ракъурнавайди я, лянет авун патал ваъ» (Гъадис)

И макъалада чна келима шагъадатдин къвед лагъай паюнин - Мугъаммад () Аллагъдин Пайгъамбар тирдахъ инанмиш хъунин мана-метлебдикай ва Пайгъамбардикай () вичикай ихтилат ийида.

Шагъадат – им гъакъикъатда Аллагъдилаи гъейри тлеат авуниз лайих гъуцар авачирди ва гъакъикъатда Мугъаммад Аллагъдин Пайгъамбар () тирди мецел икърар, риклел тестикъар авуниз шагъидвал я.

Шагъадатдин къвед лагъай паюнин мана ам я хъи, чна Мугъаммад Пайгъамбардал (), адан буба Абдуллагъ, диде Эмина тирдал иман гъана къланда. Ам Мекке шегъерда хана, Мединадиз куьч хъана ва ана адан сур ава, Халикъди ам халкъарин патав ракъурна, абур Аллагъ сад тирвилдин диндал гъун патал. Ам инсаниятдикай виридалайни михъиди тир, гъакъикъатдилаи гъейри ада са затлини лугъудачир. Ам вири инсаниятдин, чинерриз ва гъатта малаикризни Пайгъамбар яз ракъурнавай. Аллагъ-Таалади чаз виридаз адан рекъай фин эмирнава ва Пайгъамбардиз () табий туширдан иман къабулзавач. Ам инсанрикай виридалайни гъурметлуди я. Ам кълан хъун Аллагъди инсанриз ферз авунва. Адан Пайгъамбарвал эхирдай атанватлини, яратмиш ам виридалайни фад авунва.

Адан шарият дегешардай маса Пайгъамбар ракъурдач, вучиз лагъайтла ам Хатмул-Анбияъ - вири Пайгъамбаррин муъгуьр я. Ада Аллагъ-Тааладин эмирар са дегешвални ктун тавуна инсанрив агакъарна. Иса Пайгъамбардини (+) мад сеферда чилерал эвичи хъувурла, чи Пайгъамбардин () шарият къилиз акъудда.

Аллагъ-Таалади адаз вичин кланиди (Гъабиб) лагъай твар гана ва Мигъраж пишкешна цаварал хкажна. Гъа идалди Аллагъ-Таалади, са инсандизни тахъай хъгин, вич аквадай мумкинвал гана.

Пайгъамбарди () вичин сурал зиярат авур гъар са касдиз Къияматдин юкъуз куьмекда лагъай гаф гана. Пайгъамбардиз () са сеферда салават (хийир дуъа) авур касдиз Аллагъ-Таалади цудра хъийида.

Аллагъ-Таалади чирунин рекъе авай ксариз Пайгъамбар () гуьзгуь хъиз я, вучиз лагъайтла, Пайгъамбар () чирун - им Аллагъ чирунин рекъе са клар я.

Пайгъамбардин () рекъай фин патал ва Дуьньядани Эхиратда разивал къазанмишун патал инсандиз лазим тир, Аллагъдин Илчидин () гуьзел сифетарни иер ахлакъ чир хъун чарасуз я. Аллагъ-Таалади вичин Расулдиз () масадбуруз тагай хъгин

тлуьклуьр хъийида, кваллин маса крар ийидай. Ам гзаф регъуь кас тир, къил хкажна масадан чиниз килигдачир. Теклифдиз ваъ лугъудачир, лукран хъайитлини, азаддан хъайитлини патав фидай. Ада савкъат къабулдай, гъатта ам са хуп нек хъайитлини ва пишкеш авурдахъ галаз санал недай.

Кесиб адан кесибилиз килигна агъуздачир, пачагъ девлетдиз килигна вине къадачир. Садрани я папаз, я кваллахзавай фяледиз гъарайдачир. Са гъазаватда адавай душманриз бедуъа авун тлабнай, ада ик лагъана: «Зун рагъмет яз ракъурнавайди я, лянет авун патал ваъ». Гълтайбуруз эвел салам гузвайди гъам тир. Аллагъдин твар мецел тагъана я ацукъдачир, я къарагъдачир. Кап ийидай вядеда адан патав кас атайла, ада кап куьруь ийидай ва а касдин дердидикай хабар къадай.

Пуьнал гзаф къенят тир, квалле вуч аватла, гъам недай. Эгер са хумравар жагъайтла, абур фуни галачиз недай. Эгер мухан ва я къулуьн фу хъайитла, маса тлуьн галачиз къурай фу недай. Садрани тлуьниз тикъет ядачир, клан

хъайитла недай, тахъайтла – тадай. Пайгъамбарди () фу тлуьрдалай къулхъни гъилер чуьхъудай, ахпа къежей гъилер чинай эвядай. Хъвадайла, гъамиша Аллагъдин твар къадай ва гъар са хуп авурдалай гуьгуьниз Аллагъдиз шукур гъидай. Хъвадайла, ванер акъуддачир ва къапуниз «уф» гудачир.

Адет тирвал, ам метлер чилиз яна, гъилерни метлер эцигна ацукъдай. Фу недай вахтунда ам капдайвал ацукъдай. Ада лугъудай: «Зун лукл я, ва лукл хъиз ацукъун лазим я». Межлиса ацукънавай вахтунда, ам анал ийизвай ихтилатдик (къландатла дуьньядин, къландатла эхиратдин месэлайрикай) экечдай.

Пайгъамбардин () рахадай тегъер виридалайни хуш жедайди тир. Адан

гъурметдай санал хъуредай ва ада абур акъвазардачир.

Пайгъамбарди () дамах квачиз алуькдай, парани-пара лацу рангунин парталар. Жуьмя югъ патал адахъ къилдин махсус либасар авай. Сарагуьшдин (чалмадин) кланикай титлес алуькдай, бязи вахтара ам сарагуьш галачизни къилел жедай. Парталар анжах эрчи патахъай эгечна алуькдай. Гъа вахтунда чун безетмишзавай ва чи къецилвал клевзавай Аллагъдиз шукурдин дуъаяр клелдай. Парталар хтундайла, чапла патахъай эгечдай. Цийи парталар алуьклайла,

ди () вич агъу гана рекъиз кланзавай чувуд дишегълидилаи гъил къачуна. Асгъабри а дишегъли къуна ва ам рекъиз клан хъана, амма Пайгъамбарди () абуруз ихтияр ганач, ахъагъиз туна. Са маса сеферда, Жабраил малаикди () Расулуллагъдиз () са чувудди ицитлунар, суьгуьрар ийизвайдакай хабар гана. Амма Пайгъамбарди () а чувуддиз неинки жаза ганач, гъатта адакай лугъунни авунач. Адан мергъаматлувал, регъимлувал къалурзавай гъадисар гзаф ава.

Адан къашкъаматдин тариф ийизвайбуруз, ам ацлай вацран гуьрчег-

Пайгъамбарди () вичин сурал зиярат авур гъар са касдиз Къияматдин юкъуз куьмекда лагъай гаф гана. Пайгъамбардиз () са сеферда салават (хийир дуъа) авур касдиз Аллагъ-Таалади цудра хъийида.

виликанбуур кесибриз гудай.

Пайгъамбардихъ () аба авай, ада ам капдайла, кланик эклядай. Бязи вахтара ам са затлини эклягъ тавуна

вилихъ галаз гекъигунилай гъейри маса гаф жагъидачир. Ам виридан винел экъечзавай рагъ хъиз тир.

Расулуллагъ () я къакъанди, я асклани тушир, юкъван буйдинди тир. Гъасана (вичелай Аллагъ рази хъурай) адакай ахъайзавайвал: «Ам я къакъан, я асклан буйдинди тушир, амма виридалайни къакъан яз аквадай». Пайгъамбардихъ () виридалайни гуьрчег чин авай. Адан чинай нур чклайда. Адахъ къалин, чулав чуру галай, гъисабайла, вири 17 рехи члар авай.

Ам дуьзгуьн буй, гъаркъуь къуьнер авай кас тир. Адан далудал, къве юрфун арада, пуд пиплен хал алай. Им адан пайгъамбарвилдин муьгуьр тир. Пайгъамбардин () гъилин капашар ипекдилаини хъуьтуьлбуур тир. Адан гъил къуна салам гайила, иерни ва хуш жедай чими гъиссер са шумуд югъ алатайлани амуькдай. Пайгъамбарди () вичин капаш алтадай аял муькуьбурукай атирдин ни атуналди чир жедай. Расулуллагъдин хамунин ранг тариф ийиз тежедай хъгин гуьзелди тир.

Адан чинал алай гъекъедин стлалар гъар сад са гевгъердиз ухшар авай. Адан ни мискдилаини (Шаркъ патан атир) хуш жедайди тир. Адан чларар дуьзбуур тир, амма эвъгайла бурма жедай. Гъадисда кхъенвайвал, Пайгъамбарди () къуд гъилера къилин чларар турди я. Пуудра Жабраил малаикди (+), садра Абу Палгъата (вичелай Аллагъ рази хъурай) эхиримжи Гъаж къурмишайдалай гуьгуьниз. Жабраил малаикди (+) тур чларар вири малаикри цаварал хкажна. Абу Палгъата (-) турбуур чилел аламуькна, абурун сан-гъисаб 12332 члар тир. Абуур берекат, себеб хъун патал чпиз асгъабри къачуна, идан гъакъиндай гзаф риваятарни ава. Пайгъамбардин чларар хуьзвай мусурманар къени ама.

Гъадисда къейдзавайвал, Къияматдин юкъуз инсан вичиз кланибурухъ, хуш тирбурухъ галаз жеда. Са кас клан хъун патал ам гъихъгинди ятла чир хъун лазим я. Къуй Аллагъди чаз Пайгъамбардикай () чирвилер къачудай ва ам гъакъикъивилелди клан жедай мумкинвал гурай. Адан рехъ къуна фидай нуьсретни гурай, Къияматдин юкъуз адахъ галаз санал къахрагъдайвал.

Аллагъди чаз Гъахъ батлуудивай чара ийидай чирвал гурай. Амин!

Чи Пайгъамбардихъ () такабурувилдин са лишанни авачир. Гъатта иски парталар алуькдай, вичин гъилерив чекмеяр ва парталар цвадай, тлуьклуьр хъийида, кваллин маса крар ийидай. Ам гзаф регъуь кас тир, къил хкажна масадан чиниз килигдачир.

къве дуьньядинни вири камилвилер бахшна. Инал чун адан лайихвилерикай рахада.

Чи Пайгъамбардихъ () такабурувилдин са лишанни авачир. Гъатта иски парталар алуькдай, вичин гъилерив чекмеяр ва парталар цвадай,

гафар шиирдин чларариз ухшар авай. Келимаяр секин ва ширин яз акъатдай. Нубат алачиз ам рахадачир. Гъамиша инсанриз ислягъ ва камаллу насигатар ийидай.

Расулуллагъ () ван акъуд тавуна милли хъуредай, асгъабарни адан

Пайгъамбаррин тарихдай

Эвел – алатай нумрайра

Намруз (вич Аллагъди негнавайди тир) гьикI кьенатIа кьурь сугьбет

Ялавдалди кузвай цIун кьене са затIни тахъай Ибрагъим (+) акунатIани, Намруз

бурлувилай Аллагъдин гьакъикъятдин рекъел атанач. Акси яз адан инанмишсузвал генани дерин хъана.

И вахтунда кьурамат авай ва кьулни багъа хъанвай. Намрузан гьамбарханайра лагъайтIа, бегъеман къадарда кьуыл авай ва вири кьуншияр адавай кьуыл кьачуниз мажбур хъанвай. Кьуыл кIанз гьар садавай Намруза хабар къадай: «Зун куьн патал вуж я?» Абуру жаваб гун лазим тир – ам абурун аллагъ я лагъана. Анжах гъа ихътин жаваб гана, икрам авурдалай кьулухъ ада кьуыл маса гуз тадай. Ада вич аллагъ яз гьисабзавай ва вири халкъ саки кьуд виш йисан кьене

ящикар авуна, адахъ юрк галкIурна ва кьилелни якIун кIус эцигна. Лув гудалди ада лекъериз тIуьн ганач. Ахпа ада лекъерин кIвачерик ящик кутIунна ва вичиз вафалу визирь галаз ана ацукъна. Юркунал алай як акурла гишин хъанвай лекъер анал хкаж хъана. Абуру якIухъ агакъ тийиз гьакI лув гуз хъана, Намруза лагъайтIа, Аллагъ жагъурзавай. Са маликди адаз гьарайна: «Я Аллагъдин душман, вун гьиниз хкаж жезва?» Намруза фикирна хьи, бес и вичиз гьарайзавайди Аллагъ я лагъана ва ам чIемерукдай яна. Хьел кьушарикай сада акъуна ва ивидай ктад хъанваз элкъвена адал ахват хъууна. Намрузаз вичи Аллагъ кьенвайди хъиз хъана шад хъана. Анжах ам сагъ ва саламат яз чилел эхвичI хъувурла, бирдан адан чанда кичI гъатна ва кичIевилай адан кьил лацу хъана, ам начагъ хъана ва акъван дегеиш хъана хьи, инсанриз ам чир хъеземачир. Пурфанди адан кьеле чкIурна. Амма Намрузаз вич магълуб хъанвайди кьалуриз кIанзавачир. Аллагъдин кьуватар гьеле зайиф тахъанвайдакай малумарай ада вичин женг Адахъ галаз чилерал тухуда лагъана. Намруза Ам чилел эвичIна вичихъ галаз тураралди женг чIугун патал Аллагъдиз эвер гуда.

Эхирки Ибрагъима (+) Исмаилаз (+) Аллагъдин эмирдилай лугъун кьетIна, яни Аллагъдин эмирдалди вичин хва кьурбанд ийизвайдакай. Исмаила (+) жаваб гана: «Буба, Аллагъдин эмир кьилиз акъуд – иншалла Аллагъ гъа ида ваз зи сабурувал, муьтIуьгъвал аквада».

лукIвиле туна.

Кьурамат авай вахтунда Ибрагъимни (+) Намрузан кьилив кьуыл кьачуз фена. Намрузаз Ибрагъим () чир хъана ва адавай хабар кьуна: «Зун вун патал вуж я?» Ибрагъима (+) жаваб гана: «Вун Аллагъдин лукIарикай сад я». Ва Намруза вичиз юкъ агъузна икрам авун эмир гайила, Ибрагъима (+) жаваб гана, бес Аллагъдилай гьейри, садазни сужда авун кутугнавач. Намруза хабар кьуна: «Ви Аллагъ вуж я?» Ибрагъима (+) жаваб гана: «Ни рекъизватIа ва чан хкизватIа, гьам Аллагъ я». Намруза лагъана бес вичивайни рекъиз ва чан хкиз жеда ва яна кьиникъин жаза ганвай кьве кас вичин патав гьун эмирна. Абурукай сад кьена ва садал чан туна. И вахтунда Ибрагъима () лагъана: «Аллагъди рагъ ам экъечIдай патухъай акIидай патухъди тухузва, вуна лагъайтIа, адаз кьарши тегъер ая». Намрузаз гудай жаваб хъанач.

Ибрагъимаз (+) затIни гвачиз кIвализ хтун четин тир. Ада вичин шешелар кьумадай ацIурна ва и пар гваз кIвализ хтана. Хтайнмазни ам гьасятда ахварал фена. Ам ахварикай кватайла адаз тIуьн гъана. Ада хабар кьуна: «Им гьинай я?» Абуру жаваб гана, бес вичи гъайи гьуьруьккай я лагъана. Ва ахпа ам гъавурда акъуна, кьум кьуьлуьз акъвазна. И кар ада вичи хизандикай чьуьнуьхна ва Сад тир Аллагъдин тариф ийиз хъана ва Адаз кIан хъайила Вичин лукIраз пай, ризкъи гузвайди я.

Инанмишсузвилев ацIанвай Намруз цаварал хкаж хъана Аллагъдихъ галаз женгиниз гьазур жезвай. И кар патал ада кьве агъурни зуран метрдин кьеле эцигна. Ада лекъерин кьве шарагдиз як ва фу гузвай. Абурукай еке лекъер хъайила кларасин

Аллагъдин эмирдалди Ибрагъима (+) адаз лугъуда хьи, гуя ада вичин виридалайни кьуватлу кьушунар гьазуррай, абурухъ галаз женг чIугун патал Аллагъди вичин виридалайни зайиф гъайван рекъе твада. Тайинар-навай юкьуз Намруза лап хъсан гьазурлухвал акунвай. Аллагъдин эмирдалди Намрузан кьушунрал сергъят авачир кьван мичегрин къадарди гьуыл галай патухъай гьужумда. Са къадар вахтунилай Намрузан кьушунрикай амукъайди кларабрин хара тир, гишин мичегри адан кьушун михъиз тергна ва Намрузал лагъайтIа чан туна. Виридалайни зайиф мичег адан нерин хилляй мефтIедиз гъахъна ва ам сагъар тежедай азардикди начагъ хъана. И азардин дарман лагъайтIа Аллагъди датIана адан кьил гатуникай ибарат авуна. ЛукIари саки яхцIур йисан кьене гьутаралди ва жьуьреба-жьюре маса шейералди адан кьил гатаз хъана. Эхирки абурукай сада адан кьил лап кIевиз яна хана. Намрузан хайи кьилий ам жаза-ламишунин яракъ хъайи ва вич нуькI кьван чIехи хъанвай мичег акъатна, лукIра лагъана: «Им Аллагъдин душмандиз ганвай жаза я».

Аллагъдин кьушунрин къадар гьикъван ятIа садазни чидач ва садавайни ам кьал-къиждалди, амалдарвилелди магълуб ийиз жедач. Аллагъдин кьуват виринра ва гьар сана ава. «Кун» (Хъухъ) лагъай келимадалди Адан кьудрат, эмир жезва.

Ибрагъимаз () вичин хва Исмаил гьикI кьурбанд ийиз кIан хъанайтIа, гьвечи гьадиса

Ибрагъим-Халилаз вичин хва Исмаил гьикI кьурбанд ийиз кIан хъанайтIа сугьбет виридаз хъсандиз чиди. Амма чна и ихтилал кIел тавур-

буру кIелун патал ва берекат кьачун патал ийизва. Иман гвайбуру яб акалрай.

Ибрагъима сир яз Аллагъдиз вичин хва кьурбанд ийида лагъана ният авуна, нагагъ ам адаз хайитIа. И ният ада Намрузан чилер туна Шамдиз хкведай вахтунда авуна. Амма са къадар вахт алатайла и кар адан рикIелай фена ва гъа бинедай хъиз секиндаказ яшамеш жез хъана. И вахтунда са затIни рикIелай тефизвай Аллагъди ният адан рикIел хкна. Йифиз Ибрагъимаз (+) Аллагъди вичин хва кьурбанд авунин эмир атана. И ахвар адаз ирид йифиз галаз-галаз акуна ва ахпа адан рикIел вичи авур ният хтана.

Ибрагъима вичи гайи гаф кьилиз акъудун кьетIна. Ада вичин хъиз ебни чкIул кьачуна Мина дагъдиз рекъе гъатна кIанзавайдакай лагъана. Исмаил ада лагъай шейер кьачуна кIел хъиз адан гьуьгуьна гъатна. Рекъе ада вичин бубадивай хабар кьуна: «Чна епиникайни чкIулдилай вучзава?» Ибрагъима (+) лагъана хьи, бес гьер кьурбанд авуна кIанда. Иблисди Ибрагъиман (+) вилик вичи авур ният кьилиз акъудун патухъай кьастунин кIевивал кьатIана ва ам Исмаилан (+) дидедин патав фена. Инсандин кIалубдаваз адан патав атай иблисди хабар кьуна: «Ви гьуьлни хва гьиниз фенва?» Ада жаваб гана: «Кларасар гьиз фенва». Иблисди ада Ибрагъима (+) Исмаил (+) тукIвазвайдакай лагъана. Амма ам идахъ инанмиш хъанач. И чIавуз иблисди лагъана: «Ибрагъима лагъана бес и кар авун патухъай адаз Аллагъдин амру ава». Ибрагъиман (+) папа лагъана: «Нагагъ эмир гъахъгинди ятIа, заз ам бес я». Инал са затIни вичивай тежедай чIал чир хъайила иблис Исмаилан (+) патав фена ва абуру вуч ийизва лагъана хабар кьуна. Исмаила (+) кIевидиказ лагъана хьи, бес Кьурбанд тукIваз физва. Негъ авунвай иблисди адаз

лагъана: «Ваз вуж тукIун лазим ятIа чизвани?» Исмаила (+) хъуьрена хъиз адаз жаваб гана, бес вичиз чизвач лагъана ва и вахтунда иблиса адаз тукIвазвайди Исмаил (+) вич тирдакай лагъана. Исмаила (+) иблисдивай «Вучиз зун я?»- лагъана, хабар кьуна. Иблисди жаваб гана: «Ибрагъима лагъана, бес икI авун патал Аллагъдин эмир ава». Исмаила (+) идаз жаваб гана хьи: «Нагагъ ахъгин эмир аватIа, зун шад я». Идан ниятдин кIевивал акур иблисди гила Ибрагъиман (+) патав чукурзава ва адавай хабар къазва: «Гьиниз физва?» Ада ам лянетла-

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

мишна ва чукурна, амма шайтIан мад адан гьуьгуьна гъатна. Пуд сеферда ШайтIанди Ибрагъималай (+) алудна ва гьар сеферда Ибрагъима и негъ авунвайдал ирид кIван гадариз хъана. Минада, вичиз жамаратар лугъуьвай гъа и чкадал гъаждин вахтунда зияратчийри кьванер гадарзава. Аллагъди шайтIандивай Ибрагъим (+) ва адан мукъабур дуьз рекъелай алудиз тунач. Вичин пехилвилай иблис вич алдатмишунинни амалдарвилини фуруз аватна.

Эхирки Ибрагъима (+) Исмаилаз (+) Аллагъдин эмирдилай лугъун кьетIна, яни Аллагъдин эмирдалди вичин хва кьурбанд ийизвайдакай. Исмаила (+) жаваб гана: «Буба, Аллагъдин эмир кьилиз акъуд – иншалла Аллагъ гъа ида ваз зи сабурувал, муьтIуьгъвал аквада». Ибрагъима (+) вичин хъин гьилер ва кIвачер кутIунна хъиз, ам эрчIи пата кьвалахъ элкъуьрна. Цава авай малаикар Аллагъдиз муьтIуьгъ тир бубадизни хъиз килигзавай. «Буба, зун хъиз кутIунун кутугнавач. Вуна зун ахъая», - лугъуда Исмаила (+). Ибрагъима (+) ам епиникай азадна, гьилер ва кIвачер ачухна. Бубадихъ галаз чара жедайла исмаила вичин рикI алай дидедиз салам це лагъана тIалабна.

Адаз сагърай лагъана хъиз, Ибрагъима (+) чукIул кьачуна ам туьтуьнилай чIугуна, амма чкIулди гъатта гелни тунач. Исмаил-Забигуллагъди (Аллагъдин кьурбанд) бубадиз лугъуда: «Белки ваз зи чиниз килигиз четин ятIа? Язух татана тукIукI», - ва муьтIуьгъ яз чин кIаникна кьаткана. Амма Ибрагъима (+) гьикъван алахъунар ийизвайтIани, чукIулди Исмаилан (+) бедендиз са хасаратвални гузвачир. МасакIа тахъайла бубади чукIул чилел гадарна ва и вахтунда чукIул адахъ галаз рахана: «Кьве эмирдилай: Аллагъдин – тукIун тавун ва Халилуядин – тукIун, за сифтегъанди, Халикьинди кьилиз акъ-

удзава. Завай ам гьикI тукIваз жеда, эгер адан пелел Мугъаммадан нур алатIа? Завай Аллагъдин буйругъ авачиз ваз кIани кIвалах ийиз жедач». Им акурла вирида – чилерал ва цаварал алай малаикри, гъайванри ва кьушари, гъатта сес авачир балугърини Аллагъдивай бубадинни хъин язух атун тIалабна. И чIавуз халикьди Ибрагъим-Халилуядал (+) вахъя агакъарна: «Къад садакъта руя» (Вуна акурди кьилиз акъудна, яни ахварай акурвал авуна).

КьатI ама

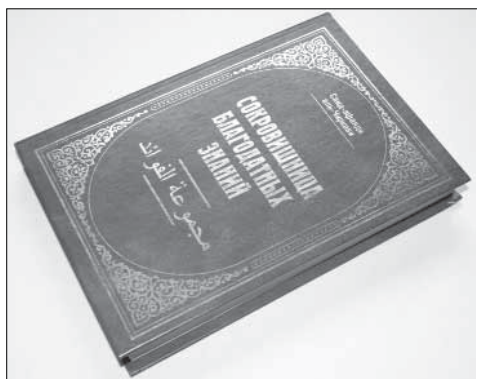
Къиметлу чирвилерин хазина

Эвел – алатай нумрайра

Къенвай касдихъ капI авунин месэлани, гъа винидихъ къейд авунвайбурукай я. Къенвайдахъ капI тавун патал, ахтинди, дугъриданни, инанмишсузди хъайидан гъакъиндай тестикъзавай тамам делилар лазим я. мумкин я, чаз инсан гъикI, гъихътин шартIара къенатIа чир тахъунни. Месела, белки, ам капI ийизвай, сивер хуъзвай кас тир жеде. И меселада чаз жуван къарар акъуддай, веревирдер ийидай ихтияр авач. Амма бязи шартIар ава, абуру инсан инанмишди, я тахъайтIа, инанмишсузди яз къенани чирда.

Винидихъ къейдзавайдан мана ихътинди я. Хаварижайрикай («къалкъиж твазвай», «къве патал пайзавай-бур» - 657-йисуз Халифатдин къиле Али ибн Аби Талиб, я тахъайтIа, Муавийя акъвазун лазим яни, тушни гъадан гъакъиндай сад-садаз акси акъвазай дестеяр) къведани чпин гапура акъудна хъиз, имам Абу Гъанифадин патав истемишунар гъаз атана: «Вуна чи къве суалдиз жаваб гун лазим я. Нагагъ жаваб гайитIа, чан аламаз тада, тагайтIа, яна рекъида». Имам рази хъана. Абуру бес гъяатда къве мейит ава лугъуда. Абурукай садан мейит ички хъвайидалай къулухъ кефли хъана къейиданди я, муькуьди аял хадайлъа къенвай чалкечир дишегълидин мейит я. Абурукай къведни чпин гунагърилай гъил къачун патал тIалабиз тахъана къена. Абуру вужар я – мусурманар, тахъайтIа, инанмишсузбур ва абуру патал гъихътин къарар акъудун лазим я? Имамди хабар къуна, къенвайбур чувудар яни? Абуру жаваб гана – ваъ. Ахпа ада хабар хкъуна, абуру хашпарайрик акатзавани? Абуру мадни инкардин жаваб хгана. Мажусияр яни лагъай суалдиз ваъ лагъай жаваб хъана. Ахпа имамди хабар хкъуна: «Бес абуру вужар тир?» И къве касди жаваб хгана: «Мусурманар». Идалай къулухъ Абу Гъанифади лугъуда: «Ингъе, куьне куь суалдиз жаваб гана». «ГъикI бес?» - мягътел хъана абуру. «Исятда куьне къведани къенвайбур мусурманар тирдан гъакъиндай шагъидвал авуна. Гила нивай абуру имансузар я лугъуз жеда?» Имамдихъ гъихътин камаллувал авайтIа, фикир це садра, абурувай чпивай къенвайбур мусурманар тирдан гъакъиндай шагъидвал ийиз туна. Ахпа абуру къведани хабар къуна: «Нагагъ гъакI ятIа, чаз лагъ, и къенвайбур къведни гъиниз аватда? Жегъеннемдиз, тахъайтIа Женнетдиз?» «Аллагъдиз гъиниз кIан хъайитIа, гъаниз. Гъил къачудани, жаза гудани – вири Адалай аслу я!» Вичиз «Гъужжату-ль-Ислам» («Ислам субутзавайди») лагъай имам Гъазалиди (Аль-Гъазали Абу Гъамид (1058-1111) – машгъур теолог, суфий, философ ва факъигъ-шафиит) лагъана: «Къез мусурмандай гъихътин хъайитIани гунагъар акуртIани, ам имансуз я лагъана, тахсир кутамир. ГъикI хъи, къез адан къилихда Аллагъдин вилик тариф ийиз жедай хътин хсет аватIа чизвайди туш». ГъакIни Аллагъ чир хъайибур (арифун) ва имамри инсанрикай са вуж ятIани имансуз я лугъуз тестикъун кутуг тавур кар яз гъисабзава. Къуй чаз Халикъди акъул гурай абурун рекъай фидайвал!

Винидихъ гъанвай гъадисдин мана, Пайгъамбардин () вичин уьмет 73 хилез пай жеда ва абурукай 72 Жегъеннемдиз аватда лагъана тести-

къун, ибур вири кафирар я лугъуникай ибарат туш (къафирун). И гъадисдин мана 73 дестедал ийидай суддувандив гекъигун ва абурукай сад ахъайна 72 дустагъда ацукъаруникай ибарат я. Жаза къилиз акъудайдалай къулухъ, авур гунагъриз килигна, гъар са десте тайин тир вахтуналди жегъеннемда жеда, ахпа абуру анай акъудда. Мусурман уьметдикай жегъеннемда эбеди яз садни амуькдач. Чеб инанмиш тушиз эхиримжи нефес акъудайбур, суддал яна къинкъин жаза гана ва мад уьмуьрдиз элкъвена хкъез тежедайбуруз ухшар я. И инсанар эбеди яз жегъеннемда амуькда ва абурун пагахъай гаи садакъадикайни ахътинбуруз хийир жедач. Ихътин инсанриз инанмиш тушиз къейибур лугъузва. Иман гъаз, инанмиш яз къинкъинилай еке шадвал авач. Къуй Аллагъди ажал агакъарай вахтунда вири уьмет имандал къеви яз турай. Садазни вичин эхиримжи нефес гъихътинди жедачIа чизвайди туш. Ва гъич садавайни мусурман имансуз яз къена лагъана тестикъ ийиз жедач, нагагъ идан гъакъиндай субутвал ийидай къеви делилар авачиз хъайитIа. Са нел ятIани савадсузвили (жагъль) гъалибвал къазанмишна лагъана, я туш хъи, са вуж ятIани диндин месэлайра тIимил гъавурда авайди я лагъана тестикъуналди, ахътиндахъ къейила ийизвай капI къадагъа авун дуьз туш.

Буба рагъметдиз фейидалай къулухъ ада веледриз тунвай ирсиникай садакъа гайитIа жедани?

Вич рекъидалди вилик мергъяматлувилини макъсаддалди тунвай ирс етимрин ирс яз амуькзавач. Нагагъ мергъяматлувилини макъсаддалди тунвай мал-девелет пудай са паюнин артух тушиз хъайитIа, и веси къилиз акъудна кIанда. Нагагъ ирссагъибар яш тамам хъанвайбур яз ва тунвай весидалди ирсинин къадар пудай са паюнилай алатнаваз хъайитIа, абурун разивал гуналди ирс мергъяматлувили харж авуртIа жеда. Нагагъ ирссагъибри чпин разивал ганвачтIа, харждай ихтиярни авач. Нагагъ ирссагъибар яш тамам тахъанвай аялар яз хъайитIа, весидилай артуханди яз гъич са кепекни харжун лазим туш. Им етимдин ирс я. Нагагъ къенвай касдал буржар алаз хъайитIа, абуру весидикай хкъудна вахкана кIандач, анжах тунвай мал-девелетдикай (тарика).

Гаф дишегълийри чпин гъуьлер рагъметдиз фейила садакъа яз адан пек-партал гузва. ИкI авун лазим туш. Адан парталар абурувай маса гайитIа ва я туш хъи, аялрин яш тамам жедалди, абуруз адакай хийир хъун патал хвейитIа жеда. Ва маса къадар мал-девелетни дишегълиди аялриз хийир жедайвал ишлемишун лазим я. Нагагъ гъар йисуз мал-девелетдилай гузвай

фарз тир закят аялриз гъанватIа, рамазандин варз алатайла гузвай закят ва я садакъа хъурай, дидедивай адакай менфят къачуз жеда, амма акатайвал адав эгечIна кIандач. Ихътин аялрин дидедивай анжах вичин мал-девелетдикай садакъа гайитIа жеда, етим аялрин ирсиникай ваъ. Месела вичин мажиб, пенсия, вичин гъалалдин, зегъметдин пул.

Дидейриз чпиз тунвай ирсиникай садакъа гуз кIан жедай дуьшуьшарни ава. Имни авуна кIандач. Къадагъа алачирди хъун патал са шартI къилиз акъудун лазим я: весидалди тунвай ирс лазим тегъерда пайна, гъардаз вичиз къевезвай пай къалурна кIанда.

Месела, муьжуьд патал пайнавай ичиникай дидеди вичиз къевезвай са пай къачуда. Гъа и са паюник виридан пайни къайди я. ИкI нагагъ

нихъ тар-мар авуна, гъукуматди чун гъарнихъ чуьлурна, гуя чурун верчерин шарагар я. Куь чавай и ва я маса са къадар гъахъсузвилериз дурум гуз туна? Гъукуматдин къанунри. Нагагъ виликан девирар хтана гъа вахтарин къайда-къанун хтун хъийидайвал хъайитIа, гъа имни, шаксуз чна эхуниз мажбур жеда. Икъван гъукуматдин къанунриз муьтIуьгъ тир, амма Аллагъдин вилик, Адан жазадикай кичевал авачир чаз гъихътинбур я лугъуз жеда? Адан регъимдикай хабар авачир, Адаз муьтIуьгъ тушир ва Адан разивал гъикI къачун лазим ятIа чизвачир ва идаз артух фикир тагузвай чакай вуч лугъуз жеда?

Чпин гъиле къуват авай и дуьньядин чIехибур чеб рази тирбурун агалкъунриз къимет гузва. Абуруз къулугъзавайбуруни чпиз гъуьрметдин

дидеди муьжуьдай са пай вичин ирс вахчуртIа, ам гъа и паюнин иеси жезвач та адакай атIудалди, гъикI хъи, аник амайбурун пайни акатзавайди я. Вичиз татанвай ирсиникай адаз садакъадай пайдай ихтияр авач. Пенсиядин пул веси хъиз туртIа ва я маса мергъаматлу крариз гайитIа жеда.

Иесидин ихтияр авачиз адан чиликай менфят къачудай ихтияр авани?

ИкI чинлай атIана суал гузвайбурук, чпиз бубайрилай ирсинай атанвай чилер масабурун гъиле гъатнавайбуру гузва. Чарабурун чилерикай менфят къачузвайбуруз лагъайтIа, идан гъакъиндай суалар арадал вегъин эсиллагъ хуш жезвач. Нагагъ завай хабар къуртIа, авайвал лугъун хъайитIа, за абурукай гъич садан терефни хуъзвач. Вучиз? Вучиз лагъайтIа, чилин иеси вичин гъахълувилихъ ягъуна, шариат вичин патал алайдахъ къевелай инанмиш яз рахазва. Масад лагъайтIа, киснава, гъикI хъи адаз вич магълуб жедайди чизва. Ихътин вахтунда вуч авун лазим я? Мади икI хъун лазим туш, са тайин тир месляттал атана кIанда.

Сифте нубатда чи ата бубаяр гъина ава лагъана фикир авун лазим я, яни чеб къе чилерин гъакъиндай арадал атанвай гъуьжетдин себелар хъиз. Гъина ава абуру ва абуру чпихъ галаз вуч тухузва? Сифте нубатда гъа идакай фикир авун лазим я. Абурукай чIехи паяр чпивай чилер къакъудна дустагъра туна. Абурун тахсир вуч тир? Коммунистри абурувай къакъудай кIвалера вуч авуна? Чи бубайрин гъалалдин зегъмет ва эммени гъар

тIварар къачун патал тIимил алахъунар ийизвач. Ни чеб лайихлудаказ, Аллагъ рази жедайвал тухузватIа, Ада Женнетдин нямтрикай хиве кунва. Вучиз, нагагъ чаз гъакъикъат чизватIа, и чилерин гъакъиндай чна гъуьжет чуьгузва? ИкIани жезва, вахани стхадди чилер патал сада-садахъ галаз гъуьжет чуьгузва ва нетижада сад-садав хъел жезва. Шариатдал асаслу яз ихътин гъуьжетар хъун лазим туш. ГъакIни чкадин адетрал ва къанунрал асаслу яз абурун гъакъиндай гъуьжетар кудунни дуьз туш. Инсандин акъулдини им къабулдай кар туш. Вичи кечирмишзавай уьмуьрдин сергъятдай акъат тавун пагахъай я къеви къанун герек я, я тахъайтIа, мягъкем иман. И къве хесет тахъайтIа, чун чпел къил алачиз уьруьшриз акъуднавай гъайванрин суьруьдиз ухшар жеда. Инсан патал виридалайни хъсан ва чарасуз хесет им хъун лазим я: са низ ятIани са вуч ятIани авун пагахъай сифте нубатда адан чкадал жув эцигна кIанда, ва зав гъакI эгечIнайтIа, за жув гъикI гъиссдай лагъана, суал гун лазим я? Заз им бегенмиш жедали, тахъайтIа жедачни? Вичихъ галаз икI эгечIна такIан инсан ихътин дуьшуьшда гъахъ гъайди жезвани?

КъатI ама

Вири махлукъат Аллагъ-Таалади Мугъаммад Пайгъамбар патал () халкънава

«Я Мугъаммад, дугъриданни, Аллагъ-Таалади лугъузва, эгер вун хъаначиртла, Ада Женнет халкъдачир, эгер вун хъаначиртла, Ада жегъеннем халкъдачир» (гъадис)

«Мугъаммад Пайгъамбардихъ () инанмиш хъухъ ва жуван уьмметдизни адахъ инанмиш хъун эмир це. Эгер Мугъаммад Пайгъамбар () хъаначиртла, За я Адам (+), я Женнет, я жегъеннем халкъдачир. Дугъриданни, за цин винел аль-Арш халкъна ва ам зурзас башламышна. За адан винел «Ла илагъа илла-л-Лагъ Мугъаммадар-расулу-ль-Лагъ кхъейла, ам акъваз

хъана» (Гъадис)
Абу Шейха Ибн Аббасалай (-) са гъадис гъизва. Ана лугъузва хъи, Аллагъ-Таалади Иса пайгъамбардиз (+) ихътин вагъйу (откровение) ракъурнава: «Мугъаммад Пайгъамбардихъ () инанмиш хъухъ ва жуван уьмметдизни адахъ инанмиш хъун эмир це. Эгер Мугъаммад Пайгъамбар () хъаначиртла, За я Адам (+), я Женнет,

я жегъеннем халкъдачир. Дугъриданни, за цин винел аль-Арш халкъна ва ам зурзас башламышна. За адан винел «Ла илагъа илла-л-Лагъ Мугъаммадар-расулу-ль-Лагъ кхъейла, ам акъваз хъана». Аль-Гъакима им гъакъикъи гъадис я лугъузва.

Гъа ихътин гъадис ада Умар ибн Хаттлабалайни (-) гъизва. Имам Джамалуддин Магъмуд ибн Джумалата лугъузвайвал, ихътин кардиз тек са Пайгъамбардилай () гъейри мад касни лайхлу хъайиди туш.

Ад-Дайламиюди Ибн Аббасалай гъанвай гъадисда Пайгъамбарди () лугъузва: «Зи патав Джабраил малаик атана ваз аз лагъана: «Я Мугъаммад, дугъриданни, Аллагъ-Таалади лугъузва, эгер вун хъаначиртла, Ада Женнет халкъдачир, эгер вун хъаначиртла, Ада жегъеннем халкъдачир».

Пайгъамбардин () женгинин юлдаш Сальман аль-Фарисиди гъизвай гъадисда лугъузва хъи, Джабраил Мугъаммад Пайгъамбардин () патав атана ва лагъана: «Дугъриданни, ви Реббиди лугъузва: «Эгер За Ибрагъим пагъамбардикай (+) Жуван халил (дуст) авунатла, вакай За Жуван гъабиб (виридалайни кланиди) ийизва. За Жув патал валай гъейри къиметлу гъич са махлукъатни халкънава. Дугъриданни, за дунья ва ана яшмиш жезвайбур халкънава абуруз ви лайхлувилер ва ви дережа чир хъун патал. Эгер вун хъаначиртла, за дуньяни халкъдачир».

Шейху-ль-Ислам аль-Булькинияди «Аль-Фатава» ктабда Али бни Аби Талиба агакъарнавай гъадис гъизва. Ана Аллагъ-Таалади вичин Пайгъамбардиз () икI лугъузва: «Я Мугъаммад, Зи зурбавилел ва къуватдал кьин хъуй, эгер вун хъаначиртла За Зи чилер ва цавар халкъдачир, За и цав хкаждачир ва и чил экъядачир».

Ибн Тагирбекан «Аль-мавлид аш-Шариф» ктабда кхъизва хъи, Аллагъ-Таалади Адам пайгъамбар (+) халкъ авурла, адав лугъуз туна: «Я Ребби, вучиз Вуна заз Мугъаммадан буба лагъана твар гана?» Аллагъ-Таалади жаваб гана: «Жуван кьил хкаж». Кьил хкажай Адам пайгъамбардиз (+) Аршдин винел Мугъаммад Пайгъамбардин () Нур акуна ва ада хабар кьуна: «Я зи Ребби! Им вуч Нур я?» «Им ви тухумдай акъатдай пайгъамбардин Нур я, адан твар цаварал Агъмад ва чилерални Мугъаммад я, эге рам ханачиртла За я вун, я чилер-цавар халкъдачир».

И агъавалатдин гъакъиндай мадни ал-Гъакима «ас-СахихI» кваталда Умар ибн аль-Хаттлабалай гъанвай гъакъикъи гъадисдини шагъидвалзава. А гъадисда кхъенва хъи, Адам пайгъамбардиз (+) Аршдал кхъенвай Мугъаммадан () твар акуна ва Аллагъди (=) Адамаз (+) лагъана: «Эгер Мугъаммад хъаначиртла, за вун халкъдачир».

Аллагъди (=) вири пайгъамбарриз Мугъаммад Пайгъамбардихъ () инанмиш хъун веси авуна

«Ктабдин агълийривай са затни хабар къамир. Дугъриданни, абуруз кез дуьз рехъ къалурдач, дугъриданни, абур дуьз рекъелай алатнава. Эгер куьне абурувай са шей хабар къуртла, куьн абурун тапаррал рази хъана кланда. Аллагъдал кьин хъуй, эгер куь вилик чан алай Муса пайгъамбар (+) акъвазнавайтла, адав зи гелеваз финилай гъейри са карни ийиз тадачир» (Гъадис)

Аллагъ-Таалади Къуръанда кхъизва (мана): «Рикел хуьх, я Китабдин агълийр (агълу-ль-Китаб (люды Писания), яни хашпараярни чувудар – ред.) Аллагъди (=) пайгъамбарриз гъикI веси авунатла [ва лагъанатла]: «Ингъе, За кез ктабдай ва гъикметдай вуч бахшизаватла. Эгер идалай гуьгъуниз куь патав куь ктабрин гъахълувал субутзавай пайгъамбар (яни Мугъаммад () Пайгъамбар) атайтла, куьн, са шакни алачиз, гъадахъ инанмиш жеда ва куьне адаз куьмек гуда». Аллагъди (=) хабар кьуна: «Куьн рази яни ва куьне зи веси къабулзавани?» Абуруз жаваб гана: «Чун рази я». Аллагъди (=) лагъана: «Шагъидар хъухъ [сад садаз ва куь гелеваз къезвайбур патал], Зани квехъ галаз шагъидвал ийида» («Алу Имран» сура, 81-аят).

Аллагъ-Таалади хабар гузва хъи, Ада гъар са пайгъамбардивай, Адамалай (+) башламышна Исадилай (+) хкечIна, эгер абуруз Аллагъди (=) Пак Ктабар ганваз ва идалай къулухъ Мугъаммад Пайгъамбар () атайтла, абур адахъ инанмиш жеда ва адаз куьмек гуда лагъана гаф къачунва. (врезка)

И аятда Аллагъ-Таалади хабар гузва хъи, Ада гъар са пайгъамбардивай, Адамалай (+) башламышна Исадилай (+) хкечIна, эгер абуруз Аллагъди (=) Пак Ктабар ганваз ва идалай къулухъ Мугъаммад Пайгъамбар () атайтла, абур адахъ инанмиш жеда ва адаз куьмек гуда лагъана гаф къачунва. Ва и кардиз гъич са куьнини манийвал авуна кландач.

Фахруддин ар-Разиди вичин «Мафатиху аль-Гъайб» лугъудай тафсирда кхъизвайвал, и аятдин мана мадни ам хъун мумкин я хъи, пайгъамбарри чпин уьмметризни, Мугъаммад Пайгъамбар () атайла, адахъ инанмиш хъун ва адаз куьмек гун патал веси авунва. Гзаф алмирини гъа и манадал амал ийизва.

Ибн Джарира Али ибн Абу Талибалай хабар гузвайвал, Аллагъди (=) Адамалай (+) башламышна пайгъамбарар ракъурна ва абурузвай, эгер чпин вахтунда Мугъаммад

Пайгъамбар () атайтла, адахъ инанмиш жеда ва адаз куьмек гуда ва гъакIни абуруз чпин уьмметризни гъа и кар тапшурмишда лагъана гаф къачунва. И ихтилат Ибн Аббасани чал агакъарнава. Аль-Бухариди ам вичин «ас-СахихI» кваталда, Ибн Касира вичин «аль-Бидаят» ктабда, гъакIни аль-Гъафиза ва ибн Асакира гъизва.

Аль-Гъафиз Абу Бакра Пайгъамбардин () женгинин юлдаш Джабиралай (-) Пайгъамбардин гафар гъанва. Ада лагъанва: «Ктабдин агълийривай са затни хабар къамир. Дугъриданни, абуруз кез дуьз рехъ къалурдач, дугъриданни, абур дуьз рекъелай алатнава. Эгер куьне абурувай са шей хабар къуртла, куьн абурун тапаррал рази хъана кланда. Аллагъдал кьин хъуй, эгер куь вилик чан алай Муса пайгъамбар (+) акъвазнавайтла, адав зи гелеваз финилай гъейри са карни ийиз тадачир».

Мугъаммад Пайгъамбар () кьия-

матдин йикъалди эхиримжи пайгъамбар я. Адан рехъ кьун маса пайгъамбарриз табий хъунилайни важиблу я. Вучиз лагъайтла, Миъраждин йифиз Бейту-ль-Мукъаддасда ам купуна вири пайгъамбаррин имамда акъвазна. ГъакIни Мугъаммад пайгъамбар () суд-дувандин Юкъуз вири пайгъамбарар ва вири инсанар патал шафаат ийизвай пайгъамбар жеда. Ам гъич садни лайхлу тахъай «Макъам аль-Магъмуд» лугъудай дережадин сагъиб я.

Пайгъамбаррив гаф гуз тунин сеbeb ам я хъи, абуруз Мугъаммад пайгъамбар () чпелай виниз ва ам вири пайгъамбаррин Пайгъамбар () тирди чир хъун патал. Гъа инай Мугъаммад вири пайгъамбаррин ва абурун уьмметрин Пайгъамбар () тирди чир жезва. Гъадисдини гъа икI лугъузва: «Зун вири инсаният патал рекъе тунва» (аль-Бухари, Муслим). Гъаниз килигна, дуньядин эхир мукъвал хъана Иса пайгъамбар (+) чилерал эхвичIайла, ада Мугъаммад Пайгъамбардин шарият кьиле тухуда.

Пайгъамбардикай () материалар гъазурайди Мугъаммад аль-Къагъиби я

Зи дигедин мез атлуги

Исламди аялиз диндин тербия гуниз кьетен фикир гузва

Эвел – алатай нумрайра

Гъеле аял чавалай вичин велед дуъз рекъяй фин патал гъар са диде-буба алахъун лазим я ва адаз и жигъетдай диндинни ахлакъдин тербия гунни. Диндин тербия вуч я лагъайтла, им Исламдин шартларикай (шагъада, намаз, сив хуън, закят, гъаж) чирвилер гун я. Аллагъ (=) клан хъунин гъиссер аялдик чарасузбур яз кутун лазим я ва Ада халкъ авурбурукай суъгъбетна кланда. Гъакни аялдин къанажагъда вич Аллагъдиз (=) аквазвайдан гъакъиндай фикир тун лазим я, гъатта вичиз Аллагъ (=) аквазвачтлани. Марифатдин тербия лагъайла чна ахлакъдинни марифатдин ерияр фикирдиз гъизва ва гъа ибур гележегдин тамам инсандин асул кар алай ерияр, къилихдин къилин бинеяр я. Диндал бинеламиш хъана тербия ганвай аял марифатдинни ахлакъдин жигъетдай тербия алайдини жеда, яни дин – им асул бине я, марифат лагъайтла, клвал.

Таб

Диде-бубайри чпин веледар таб авун, фитне авун ва марифатсузвал такланбур яз тербияламишун лазим я. Таб – им виридалайни нагъакъан, кутуг тавур хесет я. Пайгъамбардин () гъадисда лугъузва: «Нагагъ адак ихътин къуд хесет кватла инсан къве чин алайди жезва: вичел ихтибар авурла маса гуда; рахадайла табда; хиве къурди къилиз акъуддач; гъуъжет ийидайла ажугъламиш, тепилмиш жеда».

Чун макъвал-мукъвал ихътин кардин шагъидар жезва, гъикл аялди вичиз диде-бубади лагъайди къазвачтла ва яб акалзавачтла, бязи «муаллимри» тапаррикай даях къуна лугъузва: «И кар авуртла, чна ваз флан затл къачуда!» Абуру им таб тирдаз фикир гузвач. Пайгъамбардин () девирда са кас базардиз фена вичиз лукл къачун патал. Къекъведайла садал расалмиш хъана. Маса къачуз клан хъайила, луклран иесидивай адак гъихътин члуру хесет ква, къилихар гъихътинбур я, лагъана жузада. Иесиди жаваб гуда хъи, бес ахътин нукъсанар квач, амма мез клараб квачирди я. Маса къачузвайдани ихътин хесетдиз са артух фикир тагана лукл къачуда. Лукл лагъайтла, са вацра къене вафалуди хъана. Ахпа йикъарикай са юкъуз ада вичин иеси дишегълидиз

Гъеле аял чавалай вичин велед дуъз рекъяй фин патал гъар са диде-буба алахъун лазим я ва адаз и жигъетдай диндинни ахлакъдин тербия гунни. Диндин тербия вуч я лагъайтла, им Исламдин шартларикай (шагъада, намаз, сив хуън, закят, гъаж) чирвилер гун я.

лугъуда: «Йифиз ви гъуъл ксанвайла, адан са шумуд члар атлугл, я туш хъи адан чларар тур, вун адаз гъаф клан жеда». Итимдиз лагъайтла, и луклра лугъуда, бес ам вичин папаз рекъиз кланзава, гуя адахъ маса итим хъанва лугъуда. «Йифиз ада вун тукъвада ва рекъида, вуна жув ксанвайдай яхъ ва ваз зун гъахъ тирди аквада», - малумарда ада. Йиф алукънамазни папаз вичин итимдин къилелай са шумуд члар атлугз клан жеда. Гъуъл лагъайтла, ам агатдалди вил алаз аквазнавай ва

вич ахварал фенвайдай къуна. Адан къилин чларар атлугз кланз паб алгъанмазни гъуълъ ам къуна, яна къена. Дишегълидин мукъва-къилийри и итимни яна къин хъувуна. Ингъе ихътин меци ва фитнеди вуч авунатла! Гъавилияй аялди дуъз лугъузвани, таб

Пайгъамбардин () гъадисда лугъузва: «Нагагъ адак ихътин къуд хесет кватла инсан къве чин алайди жезва: вичел ихтибар авурла маса гуда; рахадайла табда; хиве къурди къилиз акъуддач; гъуъжет ийидайла ажугъламиш, тепилмиш жеда».

ийизвани сифте нубатда гуъзчивилик кутуна кланда. Гъикл лагъайтла, тапарри хъсан нетижайрал гъидач ва Аллагъ рази жедайвал ийидач.

Чуънуъхун тапаррилай клусни агъада авач!

Саки члехи пай вахтара тахсир диде-бубадинди жезва. Нагагъ абуру вахтунда чпин веледар гуъзчивилик кутаз хъанайтла, общества чуънуъ-

Патимат Сулейманова
suleymanovaassalam@gmail.com

тахъаначиртла, за и кар мад сеферда ийидачир ва закай къачагъни жедачир».

Чиркин рахунар

Им аялрин арада машгур хъанвай виридалайни нагъакъан къилих я, чебни вязерин, Къуръандин ван тахъай аялрин арада. И кардани сеbeb диде-буба я: анжах абуру аял чавалай чпин веледиз Къуръандихъ

ва вязерихъ яб акализ туна кланда. Нагагъ аялди члехи пай вахт куъчеда тухузватла, шаксуз, ада гъа ихътин нагъакъан ихтилатар къазва, вични са тербияни алачир аялривай.

Гъадисда лугъузва: «Мусурмандин намусдик хкладай гафар лугъун явавал я, мусурман яна къиникъ лагъайтла, инанмишсузвал». Гъакни Пайгъамбардин () лагъана, бес им виридалайни члехи гунагърикай я.

(фото из № 21-22, с. 14)

хунал машгул аялрин къадар тлимил жедай. Гъаф вахтара аялрихъ жуъребажуъре къугъвадай куълъу-шуълъу шейер, пулар жезва ва диде-бубайри абур гъинай атана лагъана чпин веледривай хабар къазвач. Нагагъ хабар къуртлани, абуру чеб жазаламишунихъай кичлела дуъз жаваб гузвач.

Ахлакъсузвал

Гъаф аялри, неинки са аялри, а патал алайдан умуърдилай чешне къачуз гъавалат жеда. Серилриз, гъар жуъре кинориз, машгулатриз килигиз актеррилай, артистрилай чешне къачуз гъавалат жезва. Анжах дин гвай касдилай чешне къачуз жеда ва икл авунни лазим я, яни Ислам ва Суннат къиле тухузвайдалай. Гъикл хъи, вири пак, михъи инсанри гъамиша пайгъамбардилай ва адан папарилай, асгъабрилай, абурун аялрилай чешне къачуз хъайиди я. Инаниш туширбурулай чешне къачуна кландач. Гъадисда лугъузва: «Инанмиш туширбурулай чешне къачуз-вайбур чакай туш. Инанмиш туширбурулай ва хашпарайрилай чешне къачумир, абуруз ухшарбур жемир». Икл крар гъикл жезва лагъайтла, гъар сада вичин диндинни ахлакъдин жигъетдай тербиядиз тлимил фикир гузва.

Диде-бубайри чпи-чеб ва чпин веледар жегъеннемихъ тухузва, абур дуъз рекълъ гъидай чкадал. Ша чна Халикъдивай чаз иман гун патахъай, Ада ганвай ферз тир крар къилиз акъудун патахъай тлалабин.

Вун паталди дуьнья халкъна Халикъди

Буба АГЪМЕДОВ,
Къурагъ райондин Ашарин хуър

Вун паталди дуьнья халкъна Халикъди,
Экуь нур яз хъана ирид цаварал.
Эвел Адам, Эхир Хатам къвериди,
Дидед хана гъатна халкъдин сивера.
Свалаллагъи таала алейгъи ва саллам,
Салат гъиз гъазур хъана жумла-алем!

Исади лагъана диде Марьямаз,
Вич ценцикай хкатай пуд йикъалай
Исламдин дин раиж жеда виридаз,
Гъахъ Пайгъамбар хквед залай гуьгъуьнай.
Сад Аплагъди ракур авур къуд Калам,
Гъахълубур яз авунвай абруз икрам.

Буба фена уьмуьрдай вун такуна,
Намуслу хва, нурлу къамат, милаим.
Адан цир яз Расуллоллагъ ракурна,
Сад Аллагъди эхир Хатам тир гъаким.
Исламдин дин тестикъариз тамамдиз,
Эвернай на мусурманриз женгиниз

Вун дуьньядиз къвез гъазур хъай вахтунда
Караматар къалурнай ви дедедиз.

"Гада жеда" -лагъана мурт рахана,
Твар Мугъаммад машгъур жеда тарихдиз.
Тебиатдай чан атана хуш рахаз,
Атирдин ни чкъана лап къуд патаз.

Меккедавай Аллагъдин квал югъвана
Са шумудра юк агузна икрамиз.
Цавай валди малаикар эвична,
Эмир хъайла вун атайди тебрикиз.
Ширин ванцел мани яна нуьквериди,
Атана лугъуз дуьньядиз са вали.

Маргъаба я, маргъаба я, маргъаба,
Ваз хвашкелди, ваз хвашкелди, хвашкелди.
Дин Исламди цуьк акъудна къуд патал,
Кап-театиз хъана мишвилелди.
Саллаллагъу рабуна ала нури-ль-мубин,
Агъмада-ль-Мустлафа Сеййди-ль-мурсалин.

Ашар Буба вакай кхъиз юхсул я,
Михъи тушиз четин я хъи ви твар къаз.
Вал рикл хъайи велиярин хтул я,
Гъар купунал хуш я хъи вакай рахаз.
Ислам диндин экуь чирагъ Мугъаммад,
Дуьньядин нур, гатфарин рагъ Мугъаммад!

Мавлид мубарак!

Хизан квалчел акъалтнавай экуьнахъ,
Вил галай хъиз квахъай багъа затунихъ.
Эмир хъайла мавлид тухур мураддихъ,
Агакъарай ният хъайи югъ мубарак!

Сад тир Аллагъ, ви регъимар зурба я,
Ваз шукур хъуй гунагъар чи пара я.
Алейгъи салам Мугъаммад чаз багъа я,
Пайгъамбар хай а гуьзел югъ мубарак!

Ислам диндин вири шартлар мишъи я,
Кап-театун виридалай члехи я.
Эхиратдин абаддин квал къени я,
А кар патал фикир хъай югъ мубарак!

Гуьзел мишъи, регъим, инсаф риклеваз,
Шейтан, иблис, лагъ-лугъунвай жен яргъаз.
Ибадатиз Пайгъамбард твар мецеллаз,
Зикир ийиз ашкъи квай югъ мубарак!

Мавлид къиле фейи гъар са гъилера,
Яхцур юкъуз нур амуькъа квалера
Ширин шербет, виртеддин дад сивера,
Бахт, берекат гужлу хъай югъ мубарак!

Ашар Буба геж ахварай аватна,
Пашман я хъи вахтар гъилий акъатна.
Куь игъсанар, иншаллагъ, гъакл къабулна,
Гунагърикай къезил хъай югъ мубарак!

Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак!

Юсуф МАМЕДОВ,
Ахцегърин хуър

Сад Аллагъди садакъаяр къабулрай,
Бедбахтвилер, завалар чи алудрай,

Талабун я: дуьнья ислягъ авурай!
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Берекатдин сел ахмиш хъуй клатлариз,
Гуьрметдин таж хкаж хъурай цавариз,
Рехъ ачух хъуй чи мурадриз къастариз,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Аллагъдин твар даим мецел эзбер хъуй,
Диндин рекъе зикир ийиз элдер хъуй,
Гъар хизанда ибадатдин сесер хъуй,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Чи уьмуьрдал ракъар хъурай, зар хъурай,
Чи зегъметрал баркалладин твар хъурай,
Чи гъар йикъал пакаман лаз-яр хъурай,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Пашманвилер такурай чаз, тахкурай,
Фитне, гъийбет чи арада таххъурай,
Дин исламдин руьгдаллаз чун сад хъурай,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Чи Ватанда адалатдин нур хъурай,
Чи несилдиз марифат, абур хъурай,
Диндин рекъе чи межлисар гур хъурай,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Аллагъдин ферз: зикир ийин, капл ийин,
Пайгъамбардин весиятар мишъиз хуьн,
Чи каламди къалурнавай рекъиз фин,
Амин! Амин! Чи къастар я мишъи пак,
Пайгъамбардин члехи мевлид мубарак.

Расуллоллагъ, я Мугъаммад

Осман Мегъамедрагъимов,
Дербент Райондин
Аваданрин хуър

Свалляллагъу аля Мугъаммад,
Свалляллагъу алейгъи ва саллам.

Сифте халкъна ви гуьзел нур,
Лавгу-ль-магъфузди хиве къур.
Аллагъдиз ви кландай хатур,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Адам бубад вилин нене,
Ибрагъим Пайгъамбард неве.
Чаз ачухай гуьзел Мекке,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.
Вишни къанни къуд агъзурди,
Гуьзетайла вун къвериди.
Ви дин гъакъикъат жериди,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Вун хайила чкъана нур,
Малаикри къужагда къур.
Члехи бубад мавлид авур,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Гъахъ уммат я ваз кланиди,
Эхир шафаат хъийирди.
Чазни хъуй ви пай жериди,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Гъам екез Аллагъди гун я,
Келима-шагъадат гун я.
Чухъ авайди вири вун я,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Ви руьгъ ава чи рикера,
На гай Калам чи гъилера.
Ви дин девлет я квалера,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Вун я дуьз рехъ къалурайди,
Гъахъ муьминар жагъурайди,
Къацу пайдах аклурайди,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

На гай шартлар тамамарда,
Са-сад муьмин имамарда.
Аваздалди азанарда,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Чаз играми тир, Аллагъ-Сад,
Вахъ муьгтеж хуьн я чи мурад.
Зикирдалди къачуда дад,
Расуллоллагъ, я Мугъаммад.

Мугъаммад Пайгъамбардиз

Айдаев Фазил,
Докузпара райондин
Мискискарин хуър

Мусурманар я ви уммет,
Къазанмишна вуна гуьрмет.
Алазва вал еке къимет,
Чугуна дин патал зегъмет.

Сифте хъана буба Адам,
Вунни я чи Эхир-Хатам.
Эвел Адам я пайгъамбар,
Гъадахъ галаз я барабар.

Къуръан гваз атай Пайгъамбар,
Мецел хъана Аллагъ-Акбар.
Меккевийри ийиз тикрар,
Вакай хъана чи Пайгъамбар.

Чи Халикъ - Аллагъ я Сад,
Медина диндал атана фад.
Алцуарна Суфьяна мад,
Ваз аксибур хъана фасад.

Эхир Суфьян пашман хъана,
Къил агузна дин къабулна.
Вуна адлай гъил къачуна,
Чан играми чи Пайгъамбар.

Хашпараяр гъана диндал,
Уммар, Али тур ериндал.
Инсанар къвезва ви диндал,
Зияратдиз ви мискиндал.

Вун я чи умметдин агъа,
Медина я чакай яргъа.
Гъамиша ваз я чи дуьа,
Ви шафаатдик умуд ква.

Я Мугъаммад-мустафа

Абдурагъман Межидов

Яшамиш жезмаз и чилел, Аллагъ рикел алаз хъуй,
Я Мугъаммад-Расулаллагъ, Вунни рикел аваз хъуй,
Вуна чаз Аллагъдин рекъе чан гудай рехъ къалаз хъуй,
Суддин юкъуз хуьхъ чи патал, я Мугъаммад-Мустафа.

Гъарам-гъашем герек туш чаз, жуван зегъмет жен гъиле,
Фитнедивай къерех хъана, гъалалдин фу жен квалеле,
Пехилвилер къисмет тахъуй, мишъи фикир жен рикле,
Гунагърилай гъил къачу на, я Мугъаммад-Мустафа.

Къейилахъди суал ийиз Мункар, Некир къведалда,
Абурун вилик гъар са инсан гзаф ажуз жедалда,
Фейи уьмър рикел хквез пашман хъана шедалда,
Регъим ийиз чаз гъерекат, я Мугъаммад-Мустафа.

Я Гъабибуллагъ Аллагъдин, я гуьзел нурдин Асул,
Чаз виридаз – стха, вахаз Вун куьмек хъуй, я Расул,
Чуьллера твамир чи ферьяд, хушвилел ая къабул,
Бигъакъиллагъи берекат, я Мугъаммад-Мустафа.

Къуд патухъай туькмиш хъана, акърабарив къвез тамир,
Я Расулаллагъ, Вуна чун а зулумрив нез тамир,
Мункар – Некирдиз жаваб гуз чин тийиз чи мез тамир,
Ачуна чаз а йикъан гъал, я Мугъаммад-Мустафа.

Исрафилди Сур гъарайна, вири къахрагъай члавуз,
Диде-буба, гъам стха, вах, гъарма сад квахъай члавуз,
Садакайни и чи гъалдиз са куьмек тахъай члавуз,
Дуьшуьш ая чун сад-садал, я Мугъаммад-Мустафа.

Сиратлал муькъвел фейила элкъвез, ишез, гагъатиз,
Шумуд факъир, шумуд ажуз акурлахъди аватиз,
Гъа члавуз на ферьяд ая Сад Аллагъдиз-Аллагъдиз,
Чаз ахъгин югъ тахъуй лагъ сал, я Мугъаммад-Мустафа.

Гуругъ-гуругъ къвез хъайила, гъарма сад къефле-къефле,
Гъарай алаз шез хъайила, нагъв фида сел хъиз чиле,
Зайиф уммет квалт хъайила Сиратлал муькъуьн къиле,
Вун гъазур хуьхъ куьмек патал, я Мугъаммад-Мустафа.

Гъарасат чуьлда амай къван, квез гъарай-гуж жеда хъи,
Нече жумуд куьчни карван гъа Ви рекъе шеда хъи,
Муьмин касдиз гъа члавуз Аллагъдин куьмек къведа хъи,
Ви нурдинни сел хъурай чал, я Мугъаммад-Мустафа.

8928...57

Зи 13 йис я. За капі ийизва. Амма шкала себел яз завай вири куплар вахтунда ийиз жезвач. За вуч авун лазим я?

- Инал са кар кьейд авун лазим жезва. КапI авун мусурмандин хивез ам акьулбалугъ (совершеннолетие) хьайила аватзава. Дишегълидин акьулбалугъвал сад лагъай вацран кьилер хьунилай башламишзава, эркекдин – сифте поллюцияр хьайила, лезгийри лугъудайвал, «къацудакай» хабар хьайила. Алимрин фикирдалди, им тахминан 14 ва я 14,5 йис я. Га и яшарилар алаатайла капI тавун чехи гунагърик акатзава. Анжах им икьван яшар жедалди капI ийимир лагъай чIал туш. Гъар са диде-бубадин хиве вичин аялриз гъвечIи чIавалай башламишна капI чирун ава. ГьакI хьайила, вуна куплар актъазарун виже къведач. Школа себел яз ахъа хьайи капI ам хьийидай мумкинвал хьанамазди къаза къувуна кIанда. Ихътин куплунин ният ихътинди жеда, месела: «Ният ийизва за за ахъайнавай рагъдандин къуд рекъатдин капI къаза хъувуниз Аллагъ патал. Аллагъу акбар».

8928...23

Квевай Къуръандайни Суннадай суфизм дуъз рехъ я, лагъана тестикъарзавай чкаяр гъиз жедани?

- Чи газетдадин саки гъар са нумрадиз чна рагъметлу Къурамугъаммад Рамазанован «Шариатдин месэлайра вагъабитрин ягъалмишвал» ктаб таржума авуна гузва. Гъанай Квез и суалдиз тамам жаваб жегъида.

8988...42

За са вацра сивер къада лагъана садакъа къунва. Абур за гъихътин ниятдалди къада.

- Чун гъавурда гъатайвал, куъне са вацра сивер къада лагъана гаф ганва, яни назр авунва. Абур сив къазвай гъар са йикъаз ихътин ният авуналди къада: «Ният ийизва за зал ферз тир за назр авунвай сив къуниз Аллагъ патал. Аллагъу акбар».

8988...42

Са гъихътин ятIани себел аваз геж хьайи экуънин капI пакагъан экуънин куплунал хкиз жедани?

- Ахъа хьайи экуънин капI пакадин йикъал хкун лазим къвезвач. Ам мумкинвал хьайила гъасятда къаза хъувуна кIан жезва, месела, ахварай кватнамазди.

8 903...79

Ку газетда «Аят аль-Курси» чап авун тIалабзава

- «Аят аль-Курси» Къуръандин къвед лагъай «Аль-Бакъара» сурадин 255 - аят я. Къуръан кIелун патал араб гъарфар кIелдай тегъер ва абур акъуддай къайдаяр (махрадж) чир хъана кIанда. ИкI тахъайтIа, чIурукIа кIелна кIелзавай аятдин мана дегеш хъун мумкин я. Гъаниз килигна, «Аят аль-Курси», гьакIни Къуръандин маса аят кIелун патал Куъне араб чIал чирун лазим къвезва.

8988...96

Итим кьейи дишегълиди гъихътин партал алукина кIанда?

- Итим кьейи дишегълидиз яс къун къвезва. Яс къуни талукъ къадагъаяр арадал гъизва:

1. Маса итимрин фикир желбдай экуъ рангарин перемар алукулун.
 2. Дишегълидиз чеб къалуриз ихтияр ганвай чин ва гъилин капашар хнада тун, яни маса итимрин фикир желб тавун патал дамахар авун.
 3. Гъам къизилдикай, гъам гимишдикай авунвай безетмишдай затIаралди жув чIагурун.
 4. ГьакI жуван бедендиз, гьакIни парталриз атирар ягъун.
- И къадагъаяр иддадин вахтунда (4 варзни 10 югъ) амукъзава.

8 928...14

Инсандиз кьейидалай къулухъ Къияматдин югъ жедалди вуч жезва?

- Кьейидалай гуъгуъни инсандин руъгъ малаикри Аллагъдин патав тухузва. Эгер ам умуър дуъз шариатдив къадайвал тухванвай кас яз хьайитIа, вири малаикрини «ам вуъ я ихътин хъсан кас» лугъуз хаба къада. Аллагъ-Таалади ам Вичини тебрикда. Ахпа Ада малаикриз адан руъгъ Мункир-Накиран суалриз жавабар гун патал суруз хутахун эмирда.

Гунагъкардин руъгъдикай лагъайтIа, адав кваз къан тийидай тегъерда эгечIа, адахъ садани чин элкъурдач ва Аллагъди ам суалриз жавабар гун патал суруз гадар хъувун эмирда.

Ахпа руъгъ эхиримжи дуъньядиз – Барзагъдиз (загробная жизнь) рекъе твада. Ана абуру Суд-дувандин югъ гуъзлемишда. Дуъз, салигъ умуър кьиле тухвайбуруз Барзагъда абурун хъсан крарикай юлдашар жеда. Пис крар эйбежер суфатар алай пис юлдашриз элкъведа. Абуру къенвайдаз вуна ихътин крар авуна лугъуз туъгъметар ийида. (Имам Газали. ИхIя улми-д-дин).

8988...92

«СултIан» ва «Фарман» тIварарихъ гъихътин мана ава?

- «СултIан» гаф араб чIалай атанва, адан мана «гъукум (власть) гвайди, гъукумдар» я. Араб чIала «Фарман» ваъ, «Фирман» лугъудай гаф ава, адахъ «указ» лугъудай мана ава. Б.Талибавани М.Гъажиева туъкIурнавай Лезги чIаланни урус чIалан словардани и гафуниз гъа ихътин мана, яни «указ» ава. Анжах литературный лезги чIала и гаф ишлемишзавач. «Фарман» тIварцикай рахайтIа, чна фикирзавайвал, ам араб гафунихъ галаз алакъалу туш ва адан манани малум туш.

8963...87

Мусурмандин вичин атIанвай чIарарни кикер гъиниз авун лазим я?

- Мусурмандин авун санал кIватIна чилик кутун меслят къалурзава.

Рузнама Март

8 928...78

Куплунин вахтунда зи гъулуъ зав телевизор хкудиз тазвач. За капI ийидачни?

- КапI, мумкинвал аваз хьайитIа, маса кIвале ийида. ИкI тахъайтIа, гъа телевизор авай кIвале ийида ва ам къабулни ийизва. Яни телевизор капI тавуна тадай себелрик акатзавач. («ФатхIу-ль-мугIин»).

8964...35

КапI ийизвай дишегълиди вичин кьилел вуч алукина кIанзавани?

- КапI ийизвадан аврат кIеви авун чарасуз шартI я. Дишегълидин авратдик адан къве капашдилайни ва чинилай гъейри вири беден акатзава. Кьилел аврат кIезавай вуч алукайтIани жеда.

8 928 ...57

Сив шумуд йисалай башламишна къуна кIанзава?

- Сив къун инсандин хиве ам акьулбалугъ (совершеннолетие) хьайидалай къулухъ гъатзава. Акьулбалугъвили лишан – рушар патал сифте вацран кьилер башламиш хьайила, гадаяр патал сифте поллюцияр («къацудакай» хабар) хьайила. Им тахминан 14 ва я 14,5 йис хьайила жезва.

ПОДПИСКА-2010

Гъурметлу стхяр ва вахар!

2010-йис патал подписка эгечIна кьиле физва. Лезги чIалал актъазвай "Ассалам" газет квез кIани почтунин отделени-йра, районра кIвалахзавай чи векилривай ва я редакциядиз атана кхъиз жеда.

Йисан кьимет: 186 манат. Индекс 51395

Гъурметлу мусурманар, "Ассалам" газет кхъиз рикIелай алудмир!

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь".
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редактор
Зулейха ХАНМЕГЪАМЕДОВА

Канонический редактор
Шамиль ОМАРОВ

Редакциядин Совет
Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ
Сулейман-гъажи ТАГЪИБЕКОВ

Верстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) – свидетельство о регистрации
ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51395

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____

Сдано в печать 14 января 2010 г.

Тираж 3.000 экз.
Адрес редакции:
367015 РД, г. Махачкала,
ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: assalamweb@gmail.com
web: www.assalam.ru